

Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького
Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies named after S.Z. Gzhytskyj

ISSN 24135550 print
ISSN 25181327 online

<http://nvlvet.com.ua/>

УДК 378.094

Гуманітарна освіта у формуванні фахівців агротехнічних ВНЗ

Н.В. Оберська, М.С. Михайлишин
oberska_nadya@ukr.net

Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів та природокористування України «Бережанський агротехнічний коледж», вул. Сонячна, 4, м. Бережани, 47501, Україна

Розглянуто стратегію, зміст і найближчі перспективи розвитку гуманітарної освіти, від яких залежить спрямованість, характер і світогляд майбутніх фахівців агротехнічних закладів вищої освіти. Досліджено роль гуманітарної освіти в зростанні інтегрованості сучасної освітньої системи в Україні та підвищенні якісних показників освіти в контексті європейської інтеграції суспільства.

На сучасному етапі розвитку вищої освіти в Україні особливої ваги набувають сутнісні зміни в сфері гуманітарної освіти, які мають важливе значення в подальшому розвитку орієнтованої освіти. Тому так важливо простежити зміст та спрямованість, стратегію й найближчі перспективи розвитку гуманітарної освіти, від яких залежить характер і світогляд наступних поколінь людей. Для цього потрібен філософський, соціально-етичний, цілісно орієнтований рівень аналізу, який дасть можливість адекватно оцінити як ступінь взаємозв'язку гуманітарної, природничої та агротехнічної освіти, так і ступінь інтегрованості сучасної освітньої системи в Україні загалом, роль гуманітарної освіти в зростанні цієї інтегрованості та підвищенні якісних показників освіти (зокрема, у контексті європейської інтеграції українського суспільства). Ідеться також про організацію навчання як безперервної науково-виробничої діяльності з найповнішим використанням потенціалу вищої школи, про найефективніше використання її кадрового потенціалу в навчально-виховному процесі та науковій роботі.

Ключові слова: гуманітарна освіта, агротехнічних вуз, вищий навчальний заклад, особистість, мораль, засоби, фахівці, наука.

Гуманитарные образования в формировании специалистов агротехнических высших учебных заведений

Н.В. Оберська, М.С. Михайлишин
oberska_nadya@ukr.net

Обособленное подразделение Национального университета биоресурсов и природопользования Украины «Бережанский агротехнический колледж», ул. Солнечная, 4, г. Бережаны, 47501, Украина

Рассмотрены стратегию, содержание и ближайшие перспективы развития гуманитарного образования, от которых зависят направленность, характер и мировоззрение будущих специалистов агротехнических высших учебных заведений. Исследована роль гуманитарного образования в росте интегрированности современной образовательной системы в Украине и повышении качественных показателей образования в контексте европейской интеграции общества.

На современном этапе развития высшего образования в Украине особое значение приобретают существенные изменения в сфере гуманитарного образования, которые имеют важное значение в дальнейшем развитии ориентированного образования. Поэтому так важно проследить содержание и направленность, стратегию и ближайшие перспективы развития гуманитарного образования, от которых зависит характер и мировоззрение последующих поколений людей. Для этого нужно философский, социально-этический, целостно ориентирован уровень анализа, который позволит адекватно оценить как степень взаимосвязи гуманитарной, естественной и агротехнической образования, так и степень интегриро-

Citation:

Oberska, N.V., Mykhailiushyn, M.S. (2016). Humanitarian education in the formation of specialists of agrotechnical universities. *Scientific Messenger LNUVMBT named after S.Z. Gzhytskyj*, 18, 2(69), 206–209.

ванности современной освітньої системи в Україні в цілому, роль гуманітарного образования в росте этой інтегрованности и підвищенні якісних показателів образования (в частности, в контексті європейської інтеграції українського общества). Речь идет также об організації обучения как непрерывной науочно-производственной деятельности по полному використанню потенціала вищої школи, о наиболее эффективном використанні її кадрового потенціала в навчально-виставчальному процесі і науковій роботі.

Ключевые слова: гуманітарне образование, агротехнічних вуз, вищеє навчальне заведення, людина, мораль, середства, спеціалісти, наука.

Humanitarian education in the formation of specialists of agrotechnical universities

N.V. Oberska, M.S. Mykhailyshyn
oberska_nadya@ukr.net

Separated subdivision of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
«Berezhansky Agricultural College»
Sonjachna Str., 4, Berezhany, 4750, Ukraine

Strategy, content and immediate prospects development of humanitarian education from which depend on the orientation, character and outlook of future specialists of agrotechnical institutions of higher education is considered. The role of humanitarian education in the growth of integration of modern educational system in Ukraine and increasing the quality exponents of education in the context of the European integration of society is investigated.

At the present stage of development of higher education in Ukraine special weight will acquire essential changes in sphere of humanitarian education which have important meaning in the further development of approximate education. That's why it is important to follow the content and focus, strategy and immediate prospects development of humanitarian education from which depend the character and outlook of the next generations of people. For this is need philosophical, social, ethical, integral oriented level of analysis which will make the opportunity to adequately assess as the degree of relationship of humanitarian, natural and agrotechnical education that degree of integration of modern educational system in Ukraine in general, the role of humanitarian education in the growth of this integration and increasing the quality exponents of education (particularly in the context of the European integration of Ukrainian society). It speaks also about the organization of education as continuous scientific production activities with the most complete use of the potential of high school, about the most effective use of its personnel potential in educational process and scientific work.

Key words: humanities, agrotechnical university, institution of higher education, personality, morality, tools, specialists, science.

Вступ

Гуманітарна освіта є одним із найважливіших інститутів, що привертає до себе увагу різних учених: філософів, педагогів політологів, психологів, соціологів, демографів тощо. Змінюються умови функціонування суспільства, змінюються і погляди на шляхи передачі знань, життєвого досвіду, виховання підрастаючого покоління.

Актуальність теми: Гуманітарна освіта у формуванні фахівців агротехнічних коледжів є характерною особливістю зміни сучасного українського суспільства та його конкурентної спроможності на міжнародному ринку.

Мета і завдання дослідження: Теоретично обґрунтувати і дослідити значимість гуманітарної освіти у формуванні фахівців агротехнічних вузів.

Матеріал і методи досліджень

У даній статті йдеться про визначення основних пріоритетів у сферах як духовної творчості й наукових досліджень, так і громадсько-політичного життя, про надання динамічного розвитку гуманітарним, соціально-економічним наукам для забезпечення високої якості загальної та фахової підготовки, удосконалення системи навчання та виховання, що є складовою оновлення змісту вищої освіти.

Результати та їх обговорення

Проблематика наукових досліджень гуманітарної освіти у формуванні фахівців агротехнічних вузів диктується необхідністю докорінного перегляду навчально-методичних підходів до вивчення дисциплін гуманітарного циклу в зв'язку з новою політичною й правовою ситуацією в країні, а саме: усім своїм змістом гуманітарна освіта має бути спрямована на людину в усій повноті її природного й суспільного буття. Інтереси людини, її щастя, добробут, здоров'я, благополуччя — понад усе, залежить від того, яка проблема — економічна, природнича, соціально-політична чи соціокультурна — розглядається в будь-якому навчальному предметі.

Серйозного збагачення потребує й дидактична база з урахуванням інноваційних технологій у цій сфері для забезпечення технічного прогресу, розвитку науки, культури, розроблення психолого-педагогічних технологій, вироблення конкурентоспроможної інтелектуальної науково-гуманітарної продукції. Йдеться, зокрема, про визначення основних пріоритетів у сферах як духовної творчості й наукових досліджень, так і громадсько-політичного життя, про надання динамічного розвитку гуманітарним, соціально-економічним наукам для забезпечення високої якості загальної та фахової підготовки, удосконалення сис-

теми навчання та виховання, що є складовою оновлення змісту вищої освіти.

Таким чином, сучасна парадигма гуманітарної освіти повинна будуватись, з одного боку, на основі визначення людини абсолютною цінністю й, з іншого боку, на розумінні її як складної структури, яка об'єднує в собі загальне, особисте, часткове й типове. При цьому освітній вимір людського буття характеризує всю сукупність процесів становлення особистості, які, у свою чергу, виступають як умова й необхідна передумова відтворення, функціонування і розвитку соціуму.

Поєднання гуманітарної підготовки з професійною кваліфікацією майбутніх спеціалістів одна з найактуальніших проблем діяльності вищих навчальних закладів агротехнічного профілю.

Характерною особливістю сучасного українського суспільства є поступова втрата духовно-моральних, історичних та культурно-гуманітарних пріоритетів і цінностей. Перехід до ринкових методів господарювання, розв'язання складних економічних, агротехнічних і політичних проблем — все це важливі завдання сьогодення. Розв'язуючи їх ми закладаємо фундамент майбутнього розвитку суспільства. Але прогрес сучасної цивілізації багато в чому обмежив можливості всебічного розвитку людини. На перший план виступила підготовка "вузького" спеціаліста, який ефективно виконує призначені йому функції, що деформує загальнокультурну підготовку людини, призводить до стандартизації особистості. Саме такі радикальні спрямування призводять до того, що в житті не втілюються нові підходи до освіти і культури, не враховуються соціальна і моральна ситуація і, як наслідок, немає відчутних економічних зрушень в суспільстві.

Професійна кваліфікація, як здається, повинна включати в себе не тільки професійну майстерність, але і професійну соціалізацію. Вирішення цього питання визначає два основних напрямки формування змісту навчання в агротехнічному коледжі. По-перше, це формуванні особистості самого студента, розвиток його індивідуальних якостей і особливостей, а по-друге — освоєння ним знань конкретних технологій зі спеціальності, які в майбутньому стануть засобом і змістом його професійної діяльності.

Нова гуманітарна парадигма освіти, що формується на основі вітчизняного та зарубіжного досвіду розвитку науки, культури, освіти та виховання, доведених теорією та перевірені практикою знань, має відповідати потребам особистості, суспільства та держави. Основними шляхами досягання цього вбачаються:

- вивчення й розвиток вітчизняної культури;
- опанування мови — фахової та літературної;
- вивчення й рецепція кращих досягнень світової духовної культури й гуманітарної науки, зокрема;
- оволодіння основними засобами залучення до світової культури й сучасних засобів наукової комунікації (вивчення іноземних мов, оволодіння комп'ютерними технологіями тощо);
- запровадження ефективних освітніх технологій, включно з дистанційними;

— участь у створенні нової системи методичного та інформаційного забезпечення вищої школи через входження України в трансконтинентальну систему комп'ютерної інформації;

— інтеграція академічної та галузевої науки;

— вироблення стратегії розвитку гуманітарної освіти в гуманітарних, агротехнічних, природничих вищих закладах освіти, перспектив відродження й розвитку національної вищої школи, нових педагогічних технологій;

— розроблення системи діагностики якості гуманітарної освіти для визначення відповідності рівня освіти державним стандартам з урахуванням досвіду, який уже набули навчальні заклади України.

Окремим напрямком досліджень проблеми гуманітарної освіти є системний аналіз підручників і посібників із гуманітарних дисциплін та напрацьовування концептуально-конструктивних ідей щодо підготовки навчальної літератури з гуманітарних дисциплін у профільних ВНЗ України. Виявлено, що вітчизняна навчальна література часто послуговується застарілими ідеологемами, віджилими стереотипами, позначається недоречностями, фактологічною суперечливістю, описовістю й декларативністю.

Опрацювання різноманітних навчально-педагогічних видань засвідчило в них брак сучасної методології опрацювання навчальних дисциплін, культурологічного збагачення та спрямування їх на внутрішній світ студентства, становлення особистого «Я» майбутніх фахівців. Рідко студенту щастить натрапити на інформацію, з якої можна відчутти, що культура розвивається неперервно, змінюється засобами кожного фаху та модернізується завдяки притокі об'єктивних і сучасних на даний момент процесів, а він відчуває себе спроможним вплинути на її хід культурою усвідомленої й творчої професійної праці.

Виходячи із сучасної парадигми освіти, як відкритої динамічної системи, головним завданням гуманітарної підготовки фахівців агротехнічних вищих навчальних закладів є вивчення законів гармонійної взаємодії природи й суспільства та сучасна підготовка можливостей їх практичного використання.

У змісті оновленої підготовки агротехнічного ВНЗ першорядну роль мають відігравати міждисциплінарні курси, зміст яких відображає процес інтеграції й диференціації в сучасній науці, що містить фундаментальні (філософські й методологічні) знання, які є базою для формування загальної й професійної культури.

В основу вдосконалення змісту гуманітарної підготовки в профільному ВНЗ, на наш погляд, повинно бути покладено ряд основних, фундаментальних морально-етичних імперативів:

- загальнолюдські цінності;
- національно-орієнтовані цінності;
- цінності сучасного світу.

Гуманітаризація освіти в агротехнічному коледжі повинна призвести до того, щоб ми готували студента не тільки як висококваліфікованого фахівця, а як майбутню освічену, розвинуту, культурну людину, моральні цінності якої не дозволяють їй бути поганим фахівцем. Вища школа повинна, перш за все, "виво-

дити в люди", а вже потім в інженери, менеджери, програмісти, вчені.

Окрім того, гуманітарні дисципліни мають слугувати теоретичною базою реформи виховання, науковим забезпеченням його гуманізації. Саме на фундаменті сучасних наукових знань про людину як об'єкта-суб'єкта соціалізації, про суспільство та культуру як соціальне середовище соціалізації, про сам її процес та його механізми (зокрема, освіти й виховання), про взаємодію з довкіллям повинне спиратись сучасне виховання. Інакше кажучи гуманітарні дисципліни мають озброювати педагогів методологією наукового бачення: вихованця і вихователя як учасників виховного процесу; навколишнього суспільного і природного середовища як умов виховання; соціалізації як процесу взаємодії людини і суспільства з освоєнням цінностей, культури, традицій, моделей освіти і виховання як механізмів соціалізації у їх взаємодії з іншими інститутами й механізмами. В такому контексті зв'язок спеціальних та гуманітарних дисциплін допоможе реальному баченню об'єкта виховання, адекватному уявленню про вплив конкретних умов соціального життя, розумінню місця і виховання в суспільстві, їх функцій і ролі в соціальних процесах.

Висновок. Отже, гуманітаризація (зовнішня й внутрішня), становлячи важливий аспект гуманітарної освіти (в тому числі природничо-наукової та технічної), не вичерпує змісту гуманізації. Остання передбачає також шире піклування про долю кожного студента, усіяку підтримку його думки й позиції, готовність підтримувати з ним діалог як із цілком рівно-

правним партнером, який становить собою цілісну систему, здатну до постійного самовдосконалення та саморозвитку.

Крім того, в освітній процес, на наш погляд, повинні бути включені такі дисципліни й курси, зміст яких відображає процес інтеграції й диференціації в сучасній науці. Тут не обійтися без використання кібернетики та інших галузей знань, що виникли на стику наук і дозволяють виходити на системний рівень пізнання дійсності.

Перспективи подальших досліджень. Здійснити справжню, а не декларовану реформу в підготовці фахівців у руслі парадигми гуманізації освіти (що орієнтує особистість, її професійну діяльність не на заострення суперечностей між людиною й світом, а на гармонійне існування людини в довкіллі) можна, лише коли особистість студента розглядається як самодостатня цінність, а педагогічне спілкування між викладачами й студентами — як спільна діяльність, усі учасники якої ставляться один до одного й до самих себе як до суб'єктів, і як взаємодія, учасники якої ставляться один до одного як до мети.

Бібліографічні посилання

Buz'kij, M.P. (1991). Gumanitarizacija prepodavanija filosofii v vuze. Novye tehnologi obuchenija. Respublikanskij nauchno – metodicheskij sbornik. K. 1, 122 – 130 (in Russian).

Стаття надійшла до редакції 27.09.2016